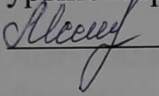

Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы
муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе
«Ю.А.Гагарин исемендәге өченче санлы урта гомуми белем мәктәбе»

<p>КАРАЛДЫ Педагогик кинәшмә утырышы беркетмәсе « 31.08» 2023 нче ел</p>	<p>КИЛЕШЕНДЕ Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары /Л.Р.Кульгутина /</p>	<p>РАСЛЫЙМ 140 нче номерлы боезык белән гамәлгә кертелде «31.08» 2023 нче ел /Мәктәп директоры /Л.А.Шафикова/</p>
---	---	--

«Ильһам –театр түгәрәге» өстәмә дәресенен
эш программасы 2023 -2024 уку елы 3-8 нчы сыйныф
укучыларның яшьләре: 9-14 яшь
гамәлгәашыру вакыты: 1 ЕЛ

Житәкчесе:
Хасәнова Флэра Әһлиулла кызы,
әйдәп баручы мәктәп китапханәчесе

Аңлатма язу

Программа мәктәпнең үсеш программасы һәм өстәмә белем бирү планы нигезендә төзелә. Түгәрәк эше формасында гамәлгә ашырыла.

Эш программасы 3-8 нчы сыйныф укучылары өчен атнага 4 сәгать исәбеннән төзелә. Барлыгы 136 сәгать.

Белем һәм тәрбия бирү бер-берсеннән аерылгысыз. Дәрестәрдә алган белемнәрне мәктәптәге түгәрәкләрдә, факультатив дәрестәрдә, электив курсларда камилләштерү, тулыландыру һәм ныгыту бүген көнүзәк мәсьәләләрнең берсе.

Баланың мәктәптән нинди шәхес булып чыгуында, киләчәктә нинди һөнәр сайлавында укыту - тәрбия эшенең роле бик зур. Укытучы баланың сәләтен күрә белергә һәм тиешле юнәлеш бирергә тиеш. Тиешле түгәрәккә яздыруның беренче максаты – баладагы мавыгуларны, омтылышларны үстерү, аңа сәләтен табуда һәм камилләштерүдә булышу. Икенче максат – балада эчке табигый көчләрне үстерү.

Балаларының сөйләм телен үстерү дәрестән тыш оештырылган эшләр аша алып барыла.

Балаларның чиста, төзек әдәби телдә сөйләшергә өйрәтү, татар сәнгатенә мөхәббәт тәрбияләү, китап укуга кызыксыну уяту, үзләрендә язу теләге уяту максатыннан түгәрәкләр оештырыла.

Программаның максаты:

Балаларның сәнгати һәм эстетик культурасын үстерү, аларга тормышта яхшылык һәм матурлыкны күрергә өйрәтү;

Бурычлар:

- 1) Театр сәнгате белән гомуми таныштыру.
- 2) Театрга нигез салучылар, танылган артистлар белән таныштыру.
- 3) Драма әсәрләрен өйрәнүгә теләк уяту.
- 4) Төрле жанрдагы әсәрләрне сәхнәгә кую аша укучыларның табигатьтән бирелгән сәләтләрен үстерү.
- 5) Сәхнәдә үзенең тоту осталыгын, сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен камилләштерү.
- 6) Мәктәп күләмендә оештырылган бәйрәм, тамашаларда, район, республика күләмендә уздырылган конкурсларда актив катнашу.

Программаның актуальлеге

Федераль дэүлэт стандартларын гамэлгә ашыру шартларында мәгариф алдына һәр яктан камил, мөстәкыйль һәм ижади шәхес тәрбияләү максаты куелды. Укучыларга дәрәсләрдән тыш өстәмә белем бирү дә – заман куйган таләпләрнең берсе. Программа әлеге максатка ярашлы шәхесне үстерүгә юнәлдерелгән технология нигезендә эшләнде.

Түгәрәк эше буенча көтелгән нәтижәләр :

- укучы үзен иркен тотарга өйрәнә, психологик яктан ачыла;
- үзенең мавыгуына туры килгән эш белән шөгыйльләнә;
- түгәрәктәге укучылар, укытучы белән аралашу вакытында, эчке дөнъясында ачыла, аралашу әдәбенә өйрәнә;
- укучы фикерләргә, үз фикерен дәлилләргә өйрәнә;
- сөйләм телен камилләштерә ;
- әхлак һәм зәвык тәрбиясе ала;
- шәхес булып тәрбияләнә, үз урынын таба;
- татар теле һәм әдәбияты буенча белемен тирәнәйтә, кызыксыну уята.

Түгәрәк татар теле һәм әдәбияты программасын кабатларга тиеш түгел.

Түгәрәкнең эш формасы күп төрле, монда укытучының ижади сәләте зур роль уйный. Китап уку, аның турында фикер алышу, кечкенә докладлар төзү, язучы ижатын өйрәнү, шигырь укучылар бәйгеләрендә катнашу, әдәби - музыкаль монтаж әзерләү, халык театры белән танушу, һ.б. бик күп төрле эш алымнары бар. Түгәрәкләрдә техник чаралар да кулланы кирәк, эш барышында музыка яңгырату, магнитофон, телевизор, компьютер кулланы эшне тагын да жанландыра.

Түгәрәк эше балаларның күзаллавын киңәйтергә, аңа яңалык алып килергә, рухи тәрбия бирергә дә тиеш. Халык авыз ижатын, татар халык педагогикасын кулланы, табигать белән аралашу түгәрәк эшләрен оештырганда укытучыга зур мөмкинлекләр ача.

Программаның эчтәлеге

Татар театрының чишмә башы. Театрга нигез салучылар турында кыскача белешмә. Театр артистлары турында фикер алышу.

Татарстандагы театрлар. Театр артистлары турында белешмә.

“Сәйяр” труппасы, аны оештыручы Габдулла Кариев эшчәнлегенә. Беренче татар хатын-кыз актрисасы С.Гыйззәтуллина-Волжская ижаты.

Г.Камал һәм К.Тинчурин - татар театрын оештыручылар. Аларның эшчәнлегенә күзәтү.

Галиәскара Камал исемендәге Татар дәүләт академия, Кәрим Тинчурин исемендәге Татар дәүләт драма һәм комедия, Курчак театры белән танышу.

Спектакльне сәхнәгә кую. Рольләренә бүлешү. Сәхнә бизәлеше өчен декорацияләр, костюмнар әзерләү. Репетицияләр үткәру. “эсәрне укучылар алдында күрсәтү.

“Син театр турында нәрсәләр беләсең?” темасына викторина уздыру.

“Шигъри сәхнә” исемле шигърьләренә сәнгатьле уку конкурсы уздыру. “Театр яктылыкка, нурга илтә” кичә уздыру. Баулы халык театрына экскурсия оештыру.

Универсаль уку гамәлләре:

Шәхескә юнәлтелгән УУГ (универсаль уку гамәлләре)

- Балаларның эстетик зәвыгын, ижади фантазияләрен үстерү;
- иптәшенә ярдәм итүдә танып-белү инициативасын күрсәтү;
- үз мөмкинлекләренә баяләү, тормыш тәҗрибәсен куллану;
- - үз фикеренә әйтә белү;
- үз уңышларың-уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү;
- - биремнәр системасында ориентлашырга өйрәнү.

Танып белү универсаль уку гамәлләре:

- Үзгәңне баяли белү;
- күренешләренә сурәтләү;
- тәҗрибә куллану аша нәтижә чыгару;
- анализ, гомумиләштерү нигезендә нәтижә чыгару

Регулятив (көйләгеч) универсаль уку гамәлләре

- көч һәм энергия туплау, конфликтларны һәм каршылыктарны чишү максатында ихтыяр көчен үстерү;
- үз эшчәнлегенә контрольгә алу;
- үз-үзенә ихтыяр буенча көйләү;
- тормыш тәжрибәсен куллану;
- үтәлгән эшнәң сыйфатын һәм дәрәжәсен билгеләү, уңышлылыгына бәя бирү;

Коммуникатив универсаль уку гамәлләре

- тыңлаучыларга аңлаешлы сөйләм төзү;
- сөхнә осталыгы;
- фикерләү сәләтен үстерү, карарлар кабул итү һәм аны тормышка ашыру;
- сөхнәдә төгәл һәм ачык, аңлаешлы итеп сөйләү, үзенә иркен тоту;
- иптәшенәң үз-үзен тотышы белән идарә итү.

Тематик эш планы

№	Содержание и виды работы	Количество часов		всего
		теория	практика	
1.	Театр дөньясында	12		
	Татар дөньясында беренче театр оешу	2		
	Татарстандагы театрлар. Театр артистлары турында белешмә	2		
	Габдулла Кариев һәм “Сәйяр” труппасы эшчәнлеген.	2		
	Татар театрын оештыручылар.	2		
	Галиәскара Камал исемендәге Татар дәүләт академия, Кәрим Тинчурин исемендәге Татар дәүләт драма һәм комедия, Курчак театры белән танышу.	2		
	Халык театрлары белән танышу	2	2	
2	Сәхнә эсәрләре белән танышу- икенче бүлек	12	10	
3	Рольләренә бүлү, эсәрдән өзекне сәхнәләштерү.	12	22	
4	Декарация һәм костюмнар өстендә эшләү.	10	20	
5	Спектакльне сәхнәгә кую	6	6	
6	Экскурсиялар, конкурслар. Эзерлек һәм катнашу	10		
7	Сәхнә артистлары белән очрашулар, торле чаралар	4		
8	Халык уеннары, йолалары, сәнгатле сөйләм	4	4	
9	Йомгаклау	2		
	Барлығы	72	64	136

Көтелгән нәтижеләр һәм аларны тикшерү төрләре

Балалар уку елы ахырына матур итеп шигырь, әкият сөйләргә, аларны сәхнәләштерергә өйрәнергә, үз-үзләрен сәхнәдә матур, иркен итеп тота белергә тиешләр.

- сәнгатле итеп шигырь сөйләү
- “ Театр аternalыгында”, “Туган тел”, “ Китап бәйрәмендә”, “Без бергә”конкурсында чыгышлар ясау.

КАЛЕНДАРЬ – ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРУ

№	Тема	Сәгать саны	Үткөрү вақыты		Искәрмә
			План	Факт	
1.	Татар дөнъясында беренче театр оешу, беренче “карлыгачлары” турында фикер алышу.Видео тасма карау.	2 сәг.	5.09.2023		
2.	Татарстандагы театрлар. Театр артистлары турында белешмә.	2 сәг.	7.09.2023		
3.	Габдулла Кариев һәм “Сәйяр” труппасы эшчәнлегә.	2 сәг.	12.09.2023		
4.	Галиәсгар Камал, Кәрим Тинчурин – татар театрын оештыручылар.	2сәг.	14.09.2023		
5.	Галиәскар Камал исемендәге Татар дәүләт академия, Кәрим Тинчурин исемендәге Татар дәүләт драма һәм комедия, Курчак театры белән танышу.	2 сәг.	19.09. 2023		
6.	Халык театрлары,БТХТ танышу	2 сәг.	21.09.2023		

7.	Практика. Сэнгатле сөйлэм.	2сэг.	26.09. 2023		
8.	Сэхнэгэ кую өчен һәм “ Жәлил укулары” конкурсына эсэр эзлзү	2 сэг.	28.09. 2023		
9.	Практика. Сэнгатле сөйлэм.	2сэг.	03.10. 2023		
10.	Эсэр эзлзү. Сэнгатле сөйлэм.	2 сэг.	05.10.2023		
11.	Эсэрне уку. Сэнгатле сөйлэм.	2сэг.	10.10. 2023		
12.	Эсэрне уку,видеоязмасын карау.	2 сэг.	12.10.2023		
13.	Практика Сэнгатле сөйлэм.	2 сэг.	17.10.2023		
14.	Эсэрнең рольләрен бүлешү.	2 сэг.	19.10.2023		
15.	Практика. Конкурс өчен эсэрләрне видеотасмага яздыру.	4 сэг.	24.10. 2023 26.10. 2023		
16.	Эсэр өстендә эшлзү	2 сэг.	31.10. 2023		
17.	Практика. “ Жәлил укулары” конкурсында катнашу.	4 сэг.	02.11.2023 07.11.2023		

18.	Сөйлэм өстендө эшлэү	2 сэг.	09.11. 2023		
19.	Сөйлэм өстендө эшлэү	2 сэг.	14.11. 2023		
20.	Практика. Сэнгатле сөйлэм.	2 сэг.	16.11.2023		
21.	Өзек өйрөнү	2 сэг.	21.11. 2023		
22.	Практика	2 сэг	23.11. 2023		
23.	Өзек өйрөнү	2 сэг.	28.11 2023		
24.	Практика	2 сэг	30.11. 2023		
25.	Спектакльдән өзек өчен костюмнар һәм сәхнә бизэлеше өчен декорация эзерлэү	2 сэг.	05.12. 2023		
26.	Практика		07.12. 2022		
27.	Спектакльдән өзек өчен костюмнар һәм сәхнә бизэлеше өчен декорация эзерлэү	2 сэг.	02.12. 2023		
28.	Практика	4 сэг.	14.12. 2023 19.12. 2023		
29.	Спектакльдән өзек өчен костюмнар һәм сәхнә бизэлеше өчен декорация эзерлэү	4 сэг.	21.12. 2023 26.12. 2023		
30	Практика	2 сэг.	12.01. 2024		
31	Әсәрне мәктәп күләмендә сәхнэләштерү	2 сэг.	16.01. 2024		

32	Практика	2 сэг.	23.01. 2024		
33	Практика	2 сэг.	25.01. 2024		
34	“Театр яктылыкка, нурга илтэ” БТХТга экскурсия уздыру.	2 сэг.	30.01. 2024		
35	Практика	2 сэг.	1.02.2024		
36	“Яруллин укулары” исемле шигырльэрне сэнгатъле уку конкурсына эзерлөнү.	2 сэг.	06.02. 2024		
37	Практика. Сэнгатле сөйлэм.	2 сэг.	08.02. 2024		
38	“Яруллин укулары” исемле шигырльэрне сэнгатъле уку конкурсына эзерлөнү.	2 сэг.	13.02. 2024		
39	Китапханэгэ бару.	2сэг.	15.02.2024		
40	Районның үзешчән артисты белән очрашып әңгәмә кору	2 сэг.	22.02.2024		
41	“Син театр турында нәрсәләр беләсең?” темасына викторина уздыру	2 сэг.	27.02. 2024		
42	Ф.Яруллинның “ Зәңгәр күлдә ай коена”исемле әкиятен балалар сәхнәләштергән видеоязма карау	2 сэг.	29.02. 2024		
43	Такмак әйтешле уеннар.	4сэг.	05.03,07.03.2024		
44	Практика. Сэнгатле сөйләм.	2 сэг.	12.03. 2024		

45	Житезлеккө уеннар өйрөнү.	4сэг.	19.03,21.03.2024		
46	Практика. Сэнгатле сөйлөм.	2 сэг	21.03.2024		
47	Сэнгатыле уку бунча эш.	2 сэг.	26.03.2024		
48	Практика.	4 сэг.	28.03,02.04 2024		
49	Сэхнө өчен куелган уеннарны өйрөнү	2 сэг.	04.04. 2024		
50	Практика	4	09.04.11.04. 2024		
51	Сэхнө өчен куелган уеннарны өйрөнү	4 сэг.	16.04.18.04.2024		
52	Практика	6 сэг	23.04,25.04.30.04. 2024		
53	“Театраль вернисаж”га эзерлек	6 сэг.	3.05,07.05,09.05 2025		
54	“Театраль вернисаж”	4 сэг.	14.05,16.05. 2024		
55	Баулы халык театрына экскурсия оештыру	2 сэг.	21.05.2024		

